

København, den 9 august 2005

Kære Hanne Severinsen

Jeg henvendte mig til dig før sommerferien omkring det kommende internationale polarår (IPY) og muligheden for at deltage i et møde i Udvalget for Videnskab og Teknologi for at fortælle om IPY-initiativet. Nu har vi fået lavet noget materiale, der fortæller lidt om nogle af de spændende projekter som danske forskere ønsker at udføre. Jeg vedhæfter folderen som en pdf-fil til dette e-mail. Folderen er lige færdigtrykt og jeg sender et bundt til dig og Udvalget for Videnskab og Teknologi.

Jeg vil gerne høre, om det er muligt at deltage i et af udvalgets møder. Jeg vil gerne slå et slag især for IPY, fordi jeg mener, at polaråret repræsenterer **en enestående mulighed** for at give polarforskningen et skub fremad, en mulighed, der kun kommer hver 50. år. For at blive synlige aktører i IPY mener jeg, at vi bør stille efter et budget på omkring 100 mill kr, der især skal dække logistik, udvikling af udstyr og løn til unge forskere. For at sikre, at projekterne er aktive i IPY årene fra marts 2007 til marts 2009, vil det være nødvendigt at midler til IPY bevilges fra og med Finansåret 2006.

Her er lidt baggrund for det kommende internationale polarår 2007 til 2009:

Resume:

Danske forskere har vist en overvældende interesse for at deltage i polar året. Det er lykkedes os at mobilisere en meget stor del af de danske og grønlandske forskere der enten beskæftiger sig med eller ønsker at beskæftige sig med polarforskningen. Vi er blevet 'hørt' i den internationale verden og det er lykkedes os at få førertrøjen på i forbindelse med mange af de internationale konsortie-grupper af projekter som har relation til Grønland. Forløbet har svaret præcis til, hvad vi har ønsket at opnå, både fordi vi står internationalt stærkt i polarforskningen og fordi vi med Rigsfællesskabet med Grønland udgør en "arktisk stormagt". Det Internationale Polarår (IPY) vil være en løftestang for polarforskningen og den koordinerede internationale indsats vil uden tvivl give et stort ryk i vores viden om det arktiske områdes reaktion på fremtidige klimaændringer – en viden som man internationalt set er meget bevidst om er nødvendig i forbindelse med udviklingen af vort samfund i de kommende år.

Visionen om mulighederne især i IPY årene har været medvirkende til, at KUF har fået udarbejdet en rapport om Polarforskningen, hvori det anbefales, at der afsættes midler til stillinger og logistik i IPY årene og de efterfølgende år. IPY vil være løftestangen til at bremse faldet i polarforskningen i Danmark og vil være en støtte for forskningen i årene derefter. Forskningsrådet for Natur og Univers har desuden som visionært område et program 'Forskning mod Nord' hvor der er afsat 10 mill. kr til en forskningsplatform i Nordgrønland som blandt andet skal bruges til at forberede projekter til IPY-årene. Vi er således nu mobiliserede – og venter med spænding på, om det vil kunne lykkes for os at føre planerne ud i livet. Med andre ord: Vil det være muligt for Danmark at afsætte et beløb af størrelsesordenen 100 mill. kr til aktiviteterne omkring Det Internationale Polarår 2007-2009? Da flere af projekterne vil foregå i afsides egne, vil de logistikkrævende projekter have brug for at vide, om der er midler til aktiviteter snart og derfor er en bevilling fra Finansåret 2006 nok nødvendig. Der vil være mange muligheder for at udføre projekterne i forskningssystemet; men vi forventer, at alle, der ønsker at deltage, skal skrive ansøgninger som skal vurderes af de fagligt relevante råd. Som formand for Den Danske Nationalkomitee for IPY vil jeg gerne gøre, hvad jeg kan, for at vore forskere kan få mulighed for at markere sig selv og Danmark i IPY-sammenhæng. Jeg vil gerne fortælle folketingsmedlemmer om programmet, vise eksempler på hvor Danmark vil yde 'cutting edge' forskning og hvorledes vi indgår i det

internationale program. Jeg vil ringe til dig og aftale nærmere med dig, om hvad der kan gøres for at fremme initiativet.

Baggrund:

Der findes materiale på den danske hjemmeside lavet af Dansk Polar Center (<http://www.dpc.dk/Res&Log/IPY/Start.html>) og på den internationale hjemmeside lavet af IPY-kontoret i Cambridge (<http://www.ipy.org>).

Herunder er en kort gennemgang af baggrunden for programmet.

Det Internationale Polarår (IPY) er et initiativ, hvor man i perioden fra marts 2007 til marts 2009 vil gennemføre et internationalt koordineret program af tværfaglig forskning ved Jordens Polarområder. Det er fjerde gang et Polarår afholdes. Sidste gang var i 1958, hvor mere end 50 nationer gennemførte et storstilet geofysisk år. Den gang blev teknologi, udviklet under anden verdenskrig, anvendt til forskning, og de undersøgelser, der førte til vores forståelse af kontinenternes vandring, jordskælv og vulkaner, blev da gennemført. Undersøgelserne af isen på Antarktis førte til bl.a. The Antarctic Treaty fra 1961. Målene for det kommende IPY er i korte træk:

- **Udforske nye videnskabelige grænseområder**
- **Øge vores forståelse af polare processer og deres samspil med det globale system**
- **Udvikle metoder til at observere ændringer i polarområder**
- **Tiltrække en ny generation af polarforskere og øge interessen for polarforskning blandt skoleelever og i samfundet**

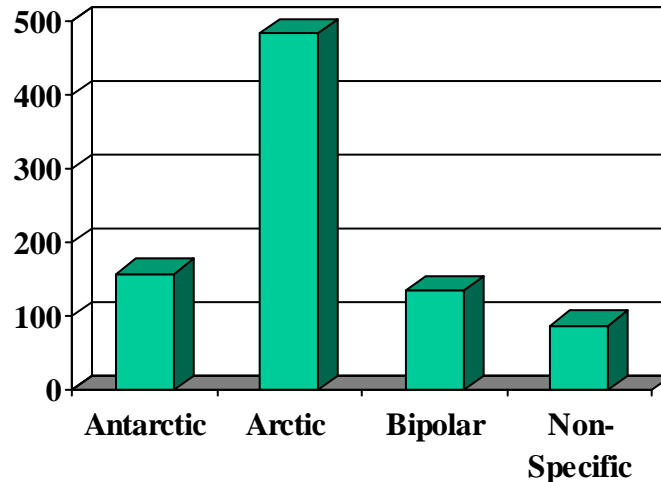
Der er internationalt set indkommet over 1000 Expressions of Interest (EoI) fra over 35 nationer. Danmark og Grønland har indsendt 46 forslag hvor vi har den ledende rolle. Danmark og Grønland viser en stor aktiv interesse i polarforskning på lige fod med de øvrige nationer, der har befolkninger og territorier i de arktiske egne.

Argentina	4	Denmark	44	Japan	28	South Africa	2
Australia	16	Egypt	1	Korea	3	Spain	8
Austria	3	Finland	11	Malaysia	4	Sweden	16
Belgium	10	France	14	Netherlands	17	Switzerland	1
Brazil	3	Germany	45	New Zealand	1	UK	58
Canada	175	Greenland	4	Norway	54	Ukraine	7
Chile	4	Iceland	2	Poland	26	USA	184
China	4	India	1	Portugal	2	Uruguay	1
Czech Rep	1	Italy	39	Russia	51		

Figur 1: Oversigt over indsendte Expressions of Interest hvori nationerne har den ledende rolle

Det er overraskende at se, at langt det største antal af de indkomne EoI drejer som om forskning i de nordlige polaregne (Figur 2). Det er et stort skift fra det mønster vi

normalt ser indenfor naturvidenskabeligt polarforskning, hvor mange nationer fokuserer deres indsats i Antarktis. Dette skift hænger sikkert sammen med den globale

Figur 2: Fordeling af Expressions of Interest mellem Polerne

opvarmning, der klart kalder på en særlig indsats mod nord, hvor klimafølsomheden er størst og hvor der bor flest mennesker. Danmark og Grønland bør spille en væsentlig rolle især i forbindelse med koordinering og deltagelse i projekter i og omkring Grønland.

Distribution of EoI's in relation to Science Discipline

Biological Sciences	169
Geological Sciences	102
Cryospheric Sciences	135
Meteorology/Climate	108
Space Physics	58
Remote Sensing	9
Human Studies	104
Data Management	18
Education/Outreach	52
Legacy Activities	9

Distribution of EoI's in relation to Specific Programmes

CASO (Southern Ocean)	21
iAOOS (Arctic Ocean)	19
CLIVAR	33
Marine ecosystems	75
Biodiversity	73
ChC	65
Int. Permafrost Assoc.	17
WAIS	11
SEARCH	21

Figur 3: Fordeling af Expressions of Interest på fag områder

Det kommende International Polarår vil være et meget vigtigt virkemiddel til at øge Danmarks indsats indenfor Polarforskning og forventningen og interessen blandt danske og grønlandske forskere er stor.

Med venlig hilsen

Dorthe Dahl-Jensen

Dorthe Dahl-Jensen
Professor, Niels Bohr Institut
Formand for Den Danske National Komitee for IPY